

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці від 28.12.2014 р. № 77-VIII / Верховна Рада України. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/_doc2.nsf/link1/T140077.html.
2. Про внесення змін до розділу VIII "Прикінцеві та перехідні положення Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" щодо зменшення навантаження на фонд оплати праці від 2.03.2015 р. № 21 / Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/_doc2.nsf/link1/T150219.html.
3. Про надання роз'яснення від 23.03.2015 р. №9843/7/99-99-17-03-01-17 / ДФС України. – [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://sta-sumy.gov.ua/baneryi/podatkovy-zmini-2015/ediniy-sotsialniy-vnesok/191806.html>.
4. Легалізація заробітної плати – актуальна тема сьогодення. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kyiv.sfs.gov.ua/okremi-storinki/arhiv1/167003.html>.
5. Понижуючий коефіцієнт ЄСВ: умови застосування пом'якшено. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/news/news.html?id=14796@nibu.factor.ua>.

Чернієнко М. С., студентка гр. ОА-111,
Гнедіна К. В., к.е.н.

Чернігівський національний технологічний університет

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В АУДИТІ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ

Постановка завдання. Високий рівень якості надання аудиторських послуг передбачає висловлення обґрунтованої аудиторської думки стосовно достовірності інформації, що міститься у фінансовій звітності підприємства. Тому при формуванні висновку аудитору слід спиратися на аудиторські докази, для отримання яких застосовується ряд аудиторських процедур, серед яких - аналітичні процедури. Питанню якості проведення аудиту фінансової звітності та особливостям застосування аналітичних процедур в аудиті приділена увага широкого кола зарубіжних вчених, зокрема таких як: А. Аренс, Ф.Л. Дефліз, Г.Р. Дженік, Дж. Лоббек, Р. Монтгомері, Дж. Робертсон та багатьох інших. Дослідженню сутності аналітичних процедур, їх систематизації та класифікації присвячені наукові праці багатьох вітчизняних вчених: Т.В. Барановської, В.П. Бондаря, Є.В. Мниха, О.А. Петрик, Я.В. Петракова, Рядської В.В., К.С. Сурніної та інших. В той же час питання порядку практичного застосування аналітичних процедур в процесі проведення аудиту фінансової звітності потребує подальшого дослідження.

Метою даного дослідження є розкриття сутності аналітичних процедур та особливостей їх практичного застосування.

Викладення основного матеріалу дослідження. Відповідно до МСА 500 «Аудиторські докази» (ISA 500 «Audit Evidence») аналітичні процедури (analytical procedures) є одним із типів аудиторських процедур, що застосовуються для збирання аудиторських доказів та являють собою оцінку фінансової інформації через аналіз взаємозв'язку між фінансовими та нефінансовими даними [5]. Спеціальним стандартом, який регламентує порядок застосування аналітичних процедур в аудиті є МСА 520 «Аналітичні процедури» (ISA 520 «Analytical Procedures») (далі – МСА 520), згідно із яким аналітичні процедури – оцінки фінансової інформації, зроблені на основі аналізу ймовірних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними, що охоплюють необхідне вивчення ідентифікованих відхилень або взаємозв'язків, які не узгоджуються з іншою відповідною інформацією чи значно відрізняються від очікуваних величин [6]. Огляд існуючих трактувань поняття «аналітичні процедури» зарубіжними та вітчизняними вченими свідчить про різні підходи науковців до визначення змісту цієї категорії (таблиця 1).

Трактування терміну «аналітичні процедури» зарубіжними та вітчизняними вченими

№	Визначення змісту категорії «аналітичні процедури»	Автор (джерело)
1	Аналітичні процедури - оцінки фінансової інформації, зроблені на основі аналізу ймовірних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними, що охоплюють необхідне вивчення ідентифікованих відхилень або взаємозв'язків, які не узгоджуються з іншою відповідною інформацією чи значно відрізняються від очікуваних величин.	МСА 520 «Аналітичні процедури» (п. 4) [6]
2	Аналітичні процедури є різновидом перевірок фінансової інформації шляхом проведення досліджень і порівняння даних і тенденцій змін.	Р. Монтгомері, Філіп Л. Дефліз, Генрі Р. Дженік, Вінцент М. О'Рейлли, Маррей Б.Хірш [1]
3	Аналітичні процедури (аналітичні тести) - оцінка фінансової інформації на основі вивчення ймовірних відношень між фінансовими та нефінансовими даними, в тому числі порівняння записаних сум з очікуваними сумами, які визначив аудитор.	Аренс А., Лоббек Дж. [2]
4	Аналітичні процедури (аналітичне вивчення, аналітичний огляд) – це один із специфічних методів аудиту, який дозволяє в ході ознайомлення з підприємством-клієнтом та при детальній перевірці його звітності виявити основні фінансові потоки, незвичайні відхилення та тенденції, іншу важливу інформацію, необхідну для формулювання аудиторського висновку або для коригування ходу перевірки.	Петрик О.А. [7]
5	Під аналітичними процедурами в аудиті слід розуміти застосування прийомів економічного аналізу по відношенню до фінансової звітності та економічної інформації про діяльність господарюючого суб'єкта.	Бондар В.П. [4]
6	Під аналітичними процедурами розуміються аудиторські процедури, що є аналізом співвідношень і тенденцій, який припускає існування причинно-наслідкових зв'язків між аналізованими даними і заснованими на використанні загальнонаукових методів порівняння, аналізу і синтезу, а також спеціальних аналітичних методів, зокрема прийомів економічного аналізу, статистики і ін.	Сурніна К.С. [9]
7	Аналітичні процедури в контролі – комплексне поняття, яке складається з двох блоків: а) використання аналізу як загальнонаукового методу пізнання; б) використання економічного аналізу як системи спеціальних знань.	Барановська Т.В. [3]

Узагальнюючи трактування категорії «аналітичні процедури» зарубіжними та вітчизняними вченими, можна стверджувати, що *аналітичні процедури* є одним із методів аудиту, який полягає у аналізі інформації стосовно діяльності підприємства, що відображена у фінансовій звітності, її співставленні із нефінансовою інформацією, виявленні взаємозв'язків та відхилень з метою отримання інформації, необхідної для прийняття рішення щодо достовірності фінансової звітності.

Відповідно до МСА 520 аналітичні процедури передбачають [6]:

1) Розгляд та порівняння інформації із:

- порівняльною інформацією за попередні періоди;
- очікуваними результатами суб'єкта господарювання;
- аналогічною інформацією для галузі.

2) Розгляд зв'язків:

- між елементами фінансової інформації;
- між фінансовою та відповідною нефінансовою інформацією.

При виконанні аналітичних процедур можуть застосовуватися різні методи та

прийоми (порівняння, коефіцієнтний аналіз, статистичні методи та ін.), вибір яких здійснює аудитор самостійно. Основними, але не вичерпними показниками, що використовуються в процесі проведення аналітичних процедур є:

1) Показники ліквідності (короткострокової платоспроможності): робочий капітал (чистий оборотний капітал), коефіцієнт маневреності робочого капіталу, коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності;

2) Показники довгострокової платоспроможності: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт концентрації позикового капіталу, коефіцієнт фінансової стійкості;

3) Показники ділової активності: коефіцієнт оборотності оборотних засобів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, період одного обороту оборотних засобів, середня тривалість одного обороту запасів, середній період інкасації дебіторської заборгованості, строк погашення кредиторської заборгованості, період операційного циклу, період фінансового циклу;

4) Показники рентабельності: коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт рентабельності власного капіталу, коефіцієнт рентабельності продукції, рентабельність продажу валова, рентабельність продажу операційна, рентабельність продажу чиста.

При цьому сутність аналітичних процедур полягає не у розрахунку коефіцієнтів та оцінюванні на їх основі фінансового стану підприємства, а у виявленні потенційних суттєвих викривлень у звітності та причин їх виникнення. Як слушно зазначає вчена К.С. Сурніна, «аналіз фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта слід починати там, де вже проведено якісно аудит» [9]. Головною метою проведення аналітичних процедур під час аудиту є виявлення викривлень у фінансовій звітності, отримання достатніх та прийнятних аудиторських доказів для підтвердження або спростування достовірності інформації, що міститься у фінансовій звітності підприємства, а не аналіз його фінансово-господарської діяльності та визначення резервів підвищення її ефективності. На це вказують і науковці В.В. Рядська та Я.В. Петраков, наголошуючи на тому, що «цілі, які досягаються в процесі аналізу результатів діяльності підприємства та цілі застосування аналітичних процедур в аудиті докорінно відмінні», в той час як «практичне застосування аналітичних процедур передбачає використання загальновідомих методів економічного аналізу» [8].

Аналітичні процедури є одним із типів аудиторських процедур, які застосовуються для одержання аудиторських доказів – інформації, на яку спирається аудитор для обґрунтування свого професійного судження. Однак, аналітичні процедури проводяться не лише в процесі збирання доказів, а й під час планування аудиторської перевірки, оцінювання ризиків суттєвого викривлення, формування остаточної думки аудитора щодо достовірності інформації, яка міститься у фінансовій звітності суб'єкта господарювання.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки:

1) *Аналітичні процедури* – аудиторські процедури, що полягають у оцінці фінансової інформації шляхом зіставлення інформації, що міститься у різних формах фінансової звітності, аналізу її взаємозв'язку із нефінансовою інформацією, вивчення динаміки абсолютних та відносних показників, розрахованих за даними звітності з метою ідентифікації викривлень у фінансовій звітності підприємства та обґрунтування аудиторської думки щодо її достовірності.

2) Аналітичні процедури застосовуються на всіх етапах аудиту фінансової звітності, а саме: в процесі ознайомлення із особливостями діяльності суб'єкта господарювання та його середовищем, оцінювання рівня аудиторського ризику та рівня суттєвості, збирання аудиторських доказів щодо тверджень у фінансових звітах, висловлення думки аудитора щодо достовірності інформації у фінансовій

звітності суб'єкта господарювання.

3) Аналітичні процедури в аудиті спрямовані на виявлення зон ризику та викривлень у фінансовій звітності, а отже є важливим інструментом у забезпеченні високої якості виконання аудиторської перевірки та запобігають прийняттю неефективних управлінських рішень користувачами фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Аудит Монтгомери/ [Ф.Л. Дефлизи, Г.Р. Дженик, В.М. О'Рейлли, М.Б. Хирш]; пер. с англ. С.М. Бычковой; под ред. Я.В. Соколова. - М.: Аудит; ЮНИТИ, 1997. – 542 с.
2. Аудит/ Аренс А., Лоббек Дж.; пер. с англ.; под ред. Я.В.Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1995.-560 с.
3. Барановська Т.В. Сутність аналітичних процедур в аудиті через призму економічного аналізу/Т.В. Барановська// Вісник ЖДТУ. Економічні науки. - Житомир: ЖДТУ, 2010. - № 4(54). – С. 11-16.
4. Бондар В.П. Аудиторські процедури та проблеми їх розробки/В.П. Бондар// Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – № 1 (43) – С. 18-27.
5. Міжнародний стандарт аудиту 500 «Аудиторські докази» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.apu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&layout=edit&id=702
6. Міжнародний стандарт аудиту 520 «Аналітичні процедури» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&layout=edit&id=702
7. Петрик О.А. Місце економічного аналізу в процесі аудиту// Трансформація курсу «Економічний аналіз діяльності підприємства»: Тези доп. Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 16-17 трав. 2002 р.)/ Відп. за вип. Л.М. Кіндрацька. – К.: КНЕУ, 2002. – 596 с. – С. 388-391.
8. Рядська В.В. Аудит: навч. посіб./ В.В. Рядська, Я.В. Петраков. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 416 с.
9. Сурніна К.С. Генезис теорії та аналіз практики застосування аналітичних процедур в аудиті/К.С. Сурніна// Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – Житомир: ЖДТУ, 2012. – № 2(60). – С.146-149.

Шуляр М. М., студент гр. БО - 121

Андросенко О. О., викладач

Чернігівський національний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ СПРАВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ У 2015 РОЦІ

Значне місце в державі як гаранта конституційного права громадян на безпечне довкілля, займає проблема відповідальності за шкоду, завдану навколишньому природному середовищу господарською діяльністю промислових підприємств, яка має вирішуватися не тільки самим гарантом, а й безпосередньо підприємствами.

Тому за останній період (2010–2015 роки) у сфері екології в державній політиці відбулися зміни із прийняттям Податкового кодексу [1], де вперше введено екологічний податок, Закону України “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року” [2], де серед пріоритетів підвищення конкурентоспроможності господарського комплексу країни визначено запровадження сучасних методів управління техногенними і природними ризиками та Розпорядження КМУ “Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011–2015 роки” [3], де заходи екологічної політики поділено на 7 напрямків: підвищення рівня суспільної екологічної свідомості; поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки; досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища; інтеграція екологічної політики та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління; припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття і формування екологічної мережі; забезпечення екологічно збалансованого природокористування; удосконалення регіональної екологічної політики.